

YENİ NESİL BERBAT MI DEDİNİZ?

“Günümüzün gençleri öyle umursamaz ki ileride ülke yönetimini ele alacaklarını düşündükçe umutsuzluğa kapılıyorum. Bizlere, büyüklere karşı saygılı olmayı, ağırbaşlı davranmayı öğretmişlerdi. Şimdiki gençler kurallara boş veriyorlar. Çok duyarsızlar ve beklemesini bilmiyorlar.”

Bu sözler size çok tanıdık geldi öyle değil mi? Ama ilginç olan bu sözün MÖ 800 de Heseiod tarafından söylenmesi. Niye o zaman Z Kuşağı vardı?

Aynı kuşaktakileri yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, tarihini, sosyal olaylarını, benzer sıkıntılarını ve kaderini paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü kişiler oluşturuyor.

Bu teoriye göre ben tipik bir X kuşağıyım. Seksenli yıllar dizisini izledikçe hatıralar daha bir canlandıysa, siz de X kuşağındasınız demektir.

Annemle babam ise, ikinci dünya savaşı sonrasında ortaya çıkmış bir kuşak. 1946- 1964 yılları arasında doğanlar bu kuşağı oluşturuyor.

Aslına bakarsanız bu nesil en şanssız nesillerden biri; çünkü onlar hem anne ve babalarına hem de çocuklarına baktılar, şimdi de torunlarına bakıyorlar.

Benim annem ilkokul öğretmeni idi. Oldukça da katı bir öğretmen”. Yine de herkes çocuğunu onun sınıfına vermek için yarıştı. Şu anda olsa, annem “cani öğretmen” diye gazetelere manşet olurdu diyerek aradaki zihniyet farklılıklarını gözler önüne sermek isterim.

Gerçekten de o zamanki eğitimde, “Eti senin kemiği benim” anlayışı hâkim olduğu için bu tip olaylar sorgulanmazdı. Düşünüyorum da ilkokul yıllarım hep başkalarının yaptığı hatalar yüzünden sıra dayığı yiyerek geçti. Çoğu zaman suçluyu bile fark etmenize imkân kalmadan öğretmenin “Açın ellerinizi” komutuyla sorgusuz sualsiz ellerimizi açardık. Kimi arkadaşlarımız ellerini tam öğretmen vurduğu zaman çekecek olduklarında, öğretmen diğer eliyle arkadaşımızın elini tutar ve çok daha sert bir şekilde vururdu. Bu nedenle öğretmen vururken elini çekmek pek akıl kârı değildi. Üstelik cetvelle ele vurmanın daha can acıtıcı versiyonları da parmak uçlarını birleştirip parmak uçlarına vurmak şeklinde bu neslin öğretmenleri tarafından geliştirilmişti.

Sıra dayığı o yıllarda öylesine kanıksanan bir şeydi ki bir gün olsun annemin okula gelip haksız yere yediğim dayaklardan ötürü öğretmene serzenişte bulunduğunu hatırlamam. Belki de bunun sebebi o devirde birçok evde çocuk eğitiminde dayığın alışlagelmiş bir şey olmasıydı. Öğretmen de anne yarısı ya da baba yarısıydı, hem döver hem severdi.

Ben de öğretmenlerin baş tacı olduğu dönemde öğrenci, öğrencilerin baş tacı olduğu dönemde öğretmen oldum diye ağıt yakmaya başlarsam hiç şaşırmanın.

X kuşağı, 1965 ile 1979 yılları arasında doğanları; her şeyi sorgulayan ve İngilizce why (neden) kelimesinden türetilen Y jenerasyonu 1980-2000 arası doğanları, Z kuşağı ise 2000 yılından itibaren doğanları ifade ediyor.

İlginç olan eskilerin “kuşak çatışması” deyip geçtiği şey, bugün bir iş kolu. Artık şirketler Y kuşağına insan kaynağı danışmanlığı yapıyor. Çünkü günümüzde yeni işe alınanların büyük çoğunluğunu bu kuşak oluşturuyor. Dolayısıyla üst düzey yöneticiler, Y kuşağına liderlik etmek için danışmanlık alıyorlar. Neden mi? Nedeni son derece açık. Çünkü şu anda Türkiye nüfusunun % 35’ini Y kuşağı oluşturuyor. 2025 yılına gelindiğinde % 40-60 arası Y kuşağı olacak.

Örneğin benim kuşağım için gizlilik, gizem ve sır önemliydi. Bizler günlük tutardık ya da beğendiğimiz şiir ve sözleri yazdığımız defterleri herkesten köşe bucak saklardık. Oraya yazılan şiirlerin ve sözlerin bizim gerçek duygularımızı ele vermesinden korkardık.

Facebook ise Y kuşağının bir eseri. Zaten dikkat ederseniz mucidi de Y kuşağından. Facebook'un şu an itibarıyla 790 milyon üyesi var. Bu sayının 2012 yılının sonuna kadar 900 milyona yaklaşması tahmin ediliyor. Facebook'ta, Türkiye 31 milyon kullanıcı ile dünyada en çok kullanıcı sayısı olan 6. ülke konumunda. Şu anda hayatımızda dehşet bir transparanlık söz konusu. X kuşağı ise başlarda Facebook'a girmekte epeyce direndi; ama baktılar ki olmuyor onlar da kendilerini garip bir ifşa halinde buldular.

Y kuşağı ise daha sıradan bir şeyin peşinde. Yani bilgi paylaşılmıyor. Twiter bunun en büyük kanıtı. Ünlülerin "Sabah kalktım, dişimi fırçaladım" gibi bir yazısını milyonlarca kişinin takip etmesi bunun bir göstergesi.

Y'lerin sadakat duyguları az bu nedenle onların iş çok sık iş değiştirmelerine hatta iş görüşmesine ebeveynle gitmelerinin bile normal karşılanması gerekiyor. Eskiden anne ve babasıyla ya da eşyle iş görüşmesine gidene özgüvensiz gözüyle bakılırdı; ancak bu kuşağın hem kendileri hem de ebeveynleri paylaşmayı çok sevdiği için bu durumu garipsememek gerekiyor.

Y'lerin en önemli özelliklerinden biri de akran onayı, yani sıra arkadaşının, mesai arkadaşının, internetteki oyun arkadaşının önermediği ve onaylamadığı bir ürün ile Y'nin buluşması çok zor. Y'lerin diğer özellikleri ise şöyle sıralanabilir: Teknoloji hayatlarında pek çok şeyin simgesi. Narsis, bireyci ve girişimciler. Çalışmaktan hoşlanmıyor, eğlenceyi, kazanmayı çok seviyorlar. Otoriteye saldırgan davranıyorlar, tatminsizler, istekleri çok. Beklentileri yüksek ama bedelini ödemek istemiyorlar. Hızlı tüketiyorlar.

Günümüzdeki kurumlarda her üç kuşaktan da insan çalışıyor. Usta bir yöneticinin bu üç kuşağı ortak noktada buluşturması, üç nesli de çok iyi idare etmesi ve üçünün de olumlu taraflarını ortaya çıkarması gerekiyor. Örneğin anne babalarımızın çok değerli hikayeleri vardır. Y kuşağı bu hikayeleri dinlemekten hoşlanmaz ve sabırsız oldukları için karşıdaki kişinin hemen sadede gelmesini beklerler. X'ler bu konuda biraz daha sabırlıdır. Ancak bir kurumun kalıcılığında hikayelerin de yeri çok önemlidir. Doğru zamanda doğru yerde anlatıldığı takdirde, diğer kuşakların alması gereken önemli dersler vardır ve bu dersler alınmazsa yeniden yaşanmak zorunda kalınabilir ki bu da kurum için pahalıya mal olabilir.

Z kuşağı ise biz öğretmenlerin hem şimdi hem de yakın gelecekte en önemli hedef kitlesi konumunda.

Geçenlerde gazetede bir haber okudum. İngiltere'de 3 yaşındaki bir çocuk annesinin bilgisayarından bir araba satın almış. Oyuncak araba falan değil. Basbayağı 26 bin dolar değerinde bir araba. Daha sonra babanın satıcıyla konuşup durumu anlatmasıyla iş tatlıya bağlanmış. İşte bu çocuk, tipik bir Z kuşağı.

Gelecek tasarımcısı Ufuk Tarhan, Eğitimde İnovasyon Forumu'ndaki konuşmasında kendi yeğeniyle ilgili şöyle bir örnek vermiş. 1,5 yaşındaymış ve televizyondaki kanalı değiştirmek için eliyle ekran görüntüsünü sağa doğru kaydırmaya çalışıyormuş. Tıpkı son teknoloji ürünü telefonlarda olduğu gibi. Aynı zamanda inovatif bir zeka. Yakında elimizle kanalları değiştireceğimiz televizyonlar çıkacaktır. Belki de yerimizden kalkmak istemiyorsak elimizi oturduğumuz yerden havada sallamamız yetecek, televizyon hareketi algılayacaktır. Kim bilir?

Teknolojiyle hayatının ileri yaşlarında tanışmış X kuşağına mensup öğretmenlerin ise Z'lerle baş etmesi için bu hıza ayak uydurması gerekiyor.

Son olarak Őunu söylemek istiyorum ki kuşak teorisi genellemeler üzerine kurulu dolayısıyla her kuşağın istisnaları var. Teknolojiyle alakası olmayan gençler olduğu gibi, ileri yaşlarında teknolojiyle tanışmış ve teknolojinin imkanlarından sonuna kadar yararlanan yetiŐkinler de var. Vizyondan yoksun gençler de emekliliğine çok az bir zaman kaldığı halde hala öğrenme aŐkıyla yanıp tutuŐan yetiŐkinler de var. Buradan hareketle vizyon sahibi olmanın yaŐla, kuŐakla alakalı olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ama gerçek Őu ki nesil hızla deđiŐmeye devam edecek, önceki kuŐaklarda bundan Őikayet etmeğe....çünkü kaçınılmaz olan deđiŐimin kendisi Herakleitosun dediği gibi.....

Yazısından alıntı yaptığım ve okurken keyif aldığım Aysun Yağcı'ya teŐekkür ederim

Őükran KocadaŐ

Felsefe grubu đretmeni